

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ**

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
TELEFAX: 210 5203872
Πληροφορίες: Ζ. Αδαμοπούλου
Τηλέφωνο: 2131516472
e-mail: ypertns@ypakp.gr

Αθήνα, 13 Νοεμβρίου 2019
Αριθ. Πρωτ.: 499

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

ΚΟΙΝ: 1.Υπουργείο Υγείας
2. Επιμελητήριο Νομού Ηλείας
28^{ης} Οκτωβρίου και Πλ. Ηρώων Τ. Κ. 27100
Πύργος Ηλείας

ΘΕΜΑ: Αιτήματα Επιμελητηρίου Ηλείας σχετικά με τους εργαζόμενους τρίτων χωρών που απασχολούνται στις καλλιέργειες νωπών προϊόντων επιχειρήσεων του Νομού Ηλείας.

ΣΧΕΤ: Η με αρ. πρωτ.225/24-10-2019 ΑΝΑΦΟΡΑ.

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού, που κατατέθηκε στη Βουλή από τη Βουλευτή κα Δ. Θ. Αυγερινοπούλου και στο πλαίσιο αρμοδιοτήτων του Υπουργείου μας, σας πληροφορούμε τα εξής:

Α. α. Νομοθετικό πλαίσιο.

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν.4251/2014 (Α΄ 80) «Κώδικας Μετανάστευσης, Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις», κάθε δύο έτη εκδίδεται ΚΥΑ με την οποία ορίζεται ο ανώτατος αριθμός θέσεων για εργασία (εξαρτημένη, εποχική, αλιεργάτες και υψηλής ειδίκευσης) που χορηγούνται σε πολίτες τρίτων χωρών, ανά Περιφέρεια και ειδικότητα απασχόλησης.

Σύμφωνα με το άρθρο 12 «Αίτηση μετάκλησης πολιτών τρίτης χώρας για εξαρτημένη εργασία» του ν.4251/2014, κάθε εργοδότης, ο οποίος επιθυμεί να προσλάβει προσωπικό για εξαρτημένη εργασία, με βάση τις θέσεις εργασίας οι οποίες περιλαμβάνονται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση του άρθρου 11 του ν.4251/2014, καταθέτει αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής του, η οποία θα πρέπει να συνοδεύεται, μεταξύ άλλων, από έγκυρη σύμβαση εργασίας για ένα τουλάχιστον έτος στην Ελλάδα από την οποία προκύπτει ότι η αμοιβή του είναι ίση, τουλάχιστον, με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη.

Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 13 «Εισδοχή πολιτών τρίτων χωρών με σκοπό την εποχική εργασία» του ν.4251/2014, ο εργοδότης ο οποίος επιθυμεί να προσλάβει προσωπικό για εποχική εργασία, με βάση τις θέσεις εργασίας, οι οποίες περιλαμβάνονται στην Κοινή Υπουργική Απόφαση του άρθρου 11 του Κώδικα, καταθέτει αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής του. Μαζί με την αίτηση, ο εργοδότης καταθέτει, μεταξύ άλλων, έγκυρη σύμβαση εργασίας για το σκοπό της εποχικής εργασίας, καθώς και αποδεικτικά στοιχεία ότι παρέχεται στον εργαζόμενο κατάλληλο κατάλυμα, όπως αυτό ορίζεται με Απόφαση του Υπουργού Υγείας κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 43 του Ν. 4025/2011 (Α΄ 228), όπως ισχύει.

Με το άρθρο 58 του ν.4384/2016 προστέθηκε το άρθρο 13^Α στο ν. 4251/2014, σύμφωνα με το οποίο παρέχεται η δυνατότητα απασχόλησης παράτυπα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών για την εξυπηρέτηση επείγουσών αναγκών της αγροτικής οικονομίας. Ορίζεται ειδική διαδικασία για την κάλυψη θέσεων, που δεν έχουν πληρωθεί με τη διαδικασία της μετάκλησης, για εξαρτημένη και εποχική εργασία στην αγροτική οικονομία.

Συγκεκριμένα, ο εργοδότης υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια Υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για να συνάψει σύμβαση εργασίας με παράτυπα διαμένοντα πολίτη τρίτης χώρας. Η εν λόγω αίτηση συνοδεύεται από Υπεύθυνη Δήλωση του εργοδότη ότι αντιμετωπίζει κατάσταση ανωτέρας βίας και δεν μπορεί να συνάψει νόμιμη σύμβαση. Η αρμόδια Υπηρεσία εξετάζει την αίτηση κατ' εφαρμογή της προαναφερθείσας ΚΥΑ (αριθμό κενών θέσεων, αντιστοιχία καλλιεργήσιμης έκτασης και ζωικού κεφαλαίου ανά εργαζόμενο) και διαβιβάζει αμελλητί τις εγκριτικές αποφάσεις στην κατά τόπο αρμόδια Αστυνομική Διεύθυνση. Η αρμόδια Αστυνομική Διεύθυνση εκδίδει για κάθε πολίτη τρίτης χώρας Απόφαση απέλασης και στη συνέχεια αναβολή απομάκρυνσης. Στη συνέχεια η αρμόδια Υπηρεσία της Περιφέρειας εκδίδει άδεια εργασίας εξάμηνης διάρκειας ισόχρονη με την αναβολή απομάκρυνσης.

Σύμφωνα με την παρ 3 του ανωτέρω νόμου «3. Εργοδότης που απασχολεί πολίτες τρίτων χωρών κατ' εφαρμογή των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου, δεν υπόκειται στις κυρώσεις των άρθρων 85, 87 και 88 του ν. 4052/2012 (Α' 41)».

Σύμφωνα με την εγκύκλιο 26 (ΑΠ 52865/16/23-12-2016) ο εργοδότης, ο οποίος επιθυμεί να συνεχίσει να απασχολεί πολίτη τρίτης χώρας για τον οποίο έχει εκδοθεί βεβαίωση αναβολής απομάκρυνσης, θα πρέπει να υποβάλει νέα αίτηση στην κατά τόπο αρμόδια Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με την οποία θα ζητά νέα έγκριση απασχόλησης για ένα ακόμη εξάμηνο.

Επιπλέον, στην παρ. 1 του άρθρου 15 του ν.4251/14 προβλέπεται ότι ο πολίτης τρίτης χώρας, στον οποίο χορηγείται άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία, θα πρέπει να αμείβεται, κατ' ελάχιστον, με τις μηνιαίες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, γεγονός που διασφαλίζει, κατά το δυνατόν, την ύπαρξη ενός ικανοποιητικού βιοτικού επιπέδου γι' αυτόν και την οικογένειά του και του δίνει τη δυνατότητα να ενταχθεί ομαλά στην κοινωνική ζωή της χώρας μας.

Οι πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν και εργάζονται νόμιμα στην χώρα μας, όπως προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 21 του Ν.4251/2014, έχουν τα ίδια εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα με τους Έλληνες εργαζόμενους.

β. Εφαρμογή της μεταναστευτικής νομοθεσίας για εργασία πολιτών τρίτων χωρών.

Με βάση τις διατάξεις του ν. 4251/2014 (ΦΕΚ 80 Α'), εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 8480/289/26-02-2019 Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης, Εξωτερικών, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Μεταναστατευτικής Πολιτικής, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, για τον καθορισμό ανώτατου αριθμού αδειών διαμονής για εργασία πολιτών τρίτων χωρών για τα έτη 2019 και 2020 (ΦΕΚ 620 Β').

Μετά από αιτήσεις Περιφερειών σχετικά με συμπληρωματικές ανάγκες για εργαζόμενους πολίτες τρίτων χωρών, με την με αριθμ. 38195/1046/05-02-2019 τροποποιήθηκε η ανωτέρω ΚΥΑ.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 8480/289/26-02-2019 ΚΥΑ, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καθορίζεται το ανώτατο όριο αδειών διαμονής για εξαρτημένη εργασία, εποχική εργασία, απασχόληση υψηλής ειδίκευσης και αλιεργάτες για τα έτη 2019 και 2020 στις 4.239 θέσεις. Στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας κατανέμονται 1.500 εργάτες γης για εποχική εργασία.

Στο σημείο αυτό σας ενημερώνουμε ότι, στην Ετήσια Ειδική Έκθεση για την 1ση Μεταχείριση (2018), ο Συνηγόρος του Πολίτη, ως αρμόδιος Φορέας Ισότητας, επισημαίνει ότι «Η υπόθεση των εργατών γης στη Μανωλάδα και η καταδικαστική απόφαση από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) το 2017 αποτέλεσε ζήτημα ειδικού ενδιαφέροντος για τον Συνήγορο ως Φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ανεξαρτήτως εθνικής καταγωγής, ιδίως στο σκέλος που αφορά τη συμμόρφωση της χώρας με το περιεχόμενο της απόφασης (...)το 2018 υποβλήθηκε στην Αρχή μέσω δικηγόρων ΜΚΟ και αναφορά-αίτηση 164 αλλοδαπών εργατών γης με αποδέκτη την Κεντρική Υπηρεσία του ΣΕΠΕ, σχετικά με τις ανεπαρκείς συνθήκες στέγασης και διαβίωσής τους στη Νέα Μανωλάδα Ηλείας (κατόπιν της καταστροφής του καταυλισμού τους στις 7.6.2018 από πυρκαγιά) και την απουσία ελέγχων του ΣΕΠΕ για την τήρηση της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας. Οι εργάτες ζήτησαν να γίνουν υπαίθριες αυτοψίες της Επιθεώρησης Εργασίας για τον εντοπισμό παραβιάσεων της εργατικής και

ασφαλιστικής νομοθεσίας στις αγροκαλλιέργειες της περιοχής, καθώς και να ληφθεί κάθε πρόσφορο μέτρο προκειμένου να αρθούν συνθήκες ανάπτυξης φαινομένων εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή τους εκμετάλλευση».

Αναφορικά με το άρθρο 13^A η Ελληνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) στις Συστάσεις της για την συμμόρφωση της Ελλάδας στην απόφαση «Chowdury και λοιποί κατά Ελλάδα»¹ επισημαίνει αναφορικά με το άρθρο 13^A ότι, «Η νομοθετική αυτή ρύθμιση, κατά την άποψη της Πολιτείας, φιλοδοξούσε να καταπολεμήσει την αδήλωτη εργασία στον ιδιωτικό τομέα (...) αυτό που επιτυγχάνει η συγκεκριμένη διάταξη είναι να δημιουργεί και να συντηρεί πολλαπλές κατηγορίες και υποκατηγορίες εργαζομένων (...) είναι μια κατηγορία απάνθρωπης και ανελεύθερης εργασίας από μόνη της σε σχέση με όλες τις άλλες επαγγελματικές κατηγορίες των μεταναστών, αφού εργάζονται σε ένα ανέλεγκτο εργασιακό περιβάλλον με δυσμενέστερες προϋποθέσεις αμοιβής, ασφάλισης και τακτοποίησης της διαμονής τους.(...). Σε κάθε περίπτωση, είναι προφανές ότι οι τεράστιες και διαρκείς ανάγκες σε εργατικά χέρια στον αγροτικό τομέα δεν δύνανται να καλυφτούν ούτε με το αναχρονιστικό, ανελαστικό και ανεφάρμοστο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τόσο την «μετάκληση» αλλοδαπών εργατών, όσο και την απασχόληση στο πλαίσιο της εποχικής εργασίας (N.4251/2014), ούτε το ημίμετρο της «νόμιμης» εργασίας των παράτυπα διαμενόντων αλλοδαπών εργατών στη γεωργία μέχρι την απέλασή τους.»

Συμπερασματικά, στο πλαίσιο του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου, καθίσταται σαφές ότι υποχρέωση του εργοδότη είναι η παροχή κατάλληλου καταλύματος στην περίπτωση της απασχόλησης πολίτη τρίτης χώρας για εποχική απασχόληση.

Περαιτέρω, το αίτημα που θέτει με επιστολή του το Επιμελητήριο Ηλείας για την επίλυση του ζητήματος της αξιοπρεπής διαβίωσης και στέγης των πολιτών τρίτων χωρών που εργάζονται ως εργάτες γης, δύναται να εξεταστεί με την εμπλοκή των συναρμόδιων Υπουργείων και Υπηρεσιών.

Β. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Νόμων για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία (ΚΝΥΑΕ) ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.3850/2010 (ΦΕΚ Α' 84), το θεσμικό πλαίσιο για την ασφάλεια και υγεία στη χώρα μας έχει εφαρμογή, εφόσον δεν ορίζεται αλλιώς, σε όλες τις επιχειρήσεις, εκμεταλλεύσεις και εργασίες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και για κάθε εργαζόμενο που απασχολείται από έναν εργοδότη με οποιαδήποτε σχέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ασκούμενων και μαθητευόμενων. Στο πλαίσιο δε της νομικής έννοιας της αποκλειστικής ευθύνης του εργοδότη (παρ. 1, άρθρ. 42, ΚΝΥΑΕ), αυτός υποχρεούται να εξασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας και να λαμβάνει μέτρα που να εξασφαλίζουν την υγεία και ασφάλεια των τρίτων.

Βασικό χαρακτηριστικό του παραπάνω θεσμικού πλαισίου είναι η νομική έννοια της αποκλειστικής ευθύνης του εργοδότη, ο οποίος υποχρεούται να εξασφαλίζει την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων ως προς όλες τις πτυχές της εργασίας, να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες τεχνικού ασφαλείας και (όπου προβλέπεται) ιατρού εργασίας, καθώς και να παρέχει κατάλληλα μέσα ατομικής προστασίας.

Γ. Με βάση την κειμένη εργατική νομοθεσία, οι Υπηρεσίες της Επιθεώρησης Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία ελέγχουν τους χώρους εργασίας εν γένει, αλλά δεν έχουν αρμοδιότητα ελέγχου των προδιαγραφών των χώρων που χρησιμοποιούνται αμιγώς για τη διαμονή των εργαζομένων και βρίσκονται εκτός της επιχείρησης - ή της οικοδομημένης ζώνης αυτής, αν πρόκειται για γεωργική ή δασική επιχείρηση

Δ. Στην Ελλάδα ο γεωργικός τομέας παρουσιάζει υψηλά επίπεδα προσωρινών εποχιακών εργαζομένων αφού οι περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται για σύντομες χρονικές περιόδους. Προς διευκόλυνση των εργοδοτών στον τομέα αυτό και, προκειμένου να απασχολούν νόμιμα εργαζόμενους, προκρίθηκε η διαδικασία έκδοσης και εξαργύρωσης της ειδικής επιταγής «Εργόσημο» μέσω του οποίου οι εργοδότες μπορούν να συμμορφώνονται πιο εύκολα.

¹ Πρόκειται για την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στην υπόθεση «Μανωλάδας».

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας ισχύουν σε κάθε περίπτωση απασχολούμενων με εξαρτημένη σχέση εργασίας, ενώ οι σχετικές ρυθμίσεις περί εργόσημου δεν καταργούν υφιστάμενες ρυθμίσεις της εργατικής νομοθεσίας. Πέραν των άλλων, επισημαίνεται ότι, ο τρόπος αποτύπωσης της αμοιβής και ασφάλισης των εργατών γης με τη διαδικασία έκδοσης και εξαργύρωσης της ειδικής επιταγής «Εργόσημο», ρυθμίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 74 του Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ 88 Α').

Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, ως φορέας προστασίας των εργαζομένων όλης της χώρας, είναι πλήρως ευαισθητοποιημένο σε ζητήματα εκμετάλλευσης ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων (μετανάστες, γυναίκες, ανήλικοι εργαζόμενοι). Στο πλαίσιο αυτό διενεργεί στοχευμένους και τακτικούς ελέγχους σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας όπως η γεωργία, όπου παρατηρείται η μεγαλύτερη πυκνότητα εργασιακής εκμετάλλευσης. Όσον αφορά την περιοχή του Νομού Ηλείας, θα πρέπει να τονιστεί ότι το Σ.ΕΠ.Ε., τόσο στο πλαίσιο του προγραμματισμού των ελέγχων του όσο και στο πλαίσιο της συνεργασίας του με την Ελληνική Αστυνομία για την αντιμετώπιση της εργασιακής εκμετάλλευσης, πραγματοποιεί ελέγχους σε ετήσια βάση.

Πιο συγκεκριμένα, η Περιφερειακή Διεύθυνση Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων Δυτικής Ελλάδος και Ιονίων Νήσων, μεμονωμένα, αλλά και στο πλαίσιο των προγραμματισμένων ελέγχων της, από το 2018 έως και τις 04-11-2019 έχει πραγματοποιήσει τέσσερις (4) στοχευμένους ελέγχους σε θερμοκήπια καλλιέργειας φράουλας στην περιοχή της Νέας Μανωλάδας Ηλείας και είκοσι εννέα (29) ελέγχους σε επιχειρήσεις συσκευασίας αγροτικών προϊόντων στην ευρύτερη περιοχή του Πύργου και της Δυτικής Αχαΐας. Στους τέσσερις (4) ελέγχους καλλιέργειας φράουλας στην Νέα Μανωλάδα Ηλείας διαπιστώθηκαν τέσσερις (4) παραβάσεις των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας και επιβλήθηκαν πρόστιμα ύψους 15.753,5 ευρώ. Στις επιχειρήσεις συσκευασίας αγροτικών προϊόντων διαπιστώθηκαν έξι (6) παραβάσεις των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας και επιβλήθηκαν πρόστιμα ύψους 19.550,54 ευρώ.

Οι Υπηρεσίες της Επιθεώρησης Εργασιακών Σχέσεων του Σ.ΕΠ.Ε. παρακολουθούν με ιδιαίτερη προσοχή τις εξελίξεις στην ευρύτερη περιοχή, όντας έτοιμες να προβούν σε οποιαδήποτε ενέργεια κριθεί απαραίτητη για την προάσπιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, στο πλαίσιο πάντοτε των αρμοδιοτήτων τους.

Κατά τα λοιπά, αρμόδιο να απαντήσει είναι το Υπουργείο Υγείας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΡΟΥΤΣΗΣ